

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De octauo gradu humilitatis, qui est, propriam vtilitatem & defectus
libenter detergere. Cap. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

igitur nos detrimento, à ratione abhorrentem istiusmodi cupiditatem fugiamus. Sic Basilius. [Ista omnia ambrosiorum flagitia in hoc sancto Doctore legimus, sed hac nostra ætate propriis oculis in hominibus ambrosiosis sæpe perspeximus. Qui dignitatem adepti, ita se gerunt, ut non obscurum sit, eos non ad Dei gloriam aspexisse, sed sua commoda procurasse. Opes pauperum, in aulais, in lectis eburneis, in lecticis, in rhedis, in conuiuibus, in potationibus, in deliciis, & in ditandis consanguineis infumunt. Magnatibus iniusta poscentibus non audent obfistere, quorum ope, & falsis de ipsorum vita exaggerationibus, putant se aut in dignitate adepta durare, aut aliam pinguiorem obtinere. Peccata, & flagitia subditorum dissimulant, virtutes non plantant, vitam populorum emendare non curant. Denique munus habent ducum, qui homines dirigant, & leonum, qui aduersus peccata rugiant, cor autem leporum timidorum, qui qualibet oborta difficultate, turpiter fugiunt, & pauperes conculcati permittunt. Verum enim est, quia [regnantibus impiis ruina hominum.] Has laruas, has pelles deauratas, has umbras dignitatum fuge, tu o homo Dei, si valueris, sin minus dolenter admittite, non ut timeas, sed ut Deo, atque prælatis obedias, in eisque laborem & curam pro Dei gloria suscipias; splendorem verò, honores, & hominum laudationes cum vera humilitate spernas.]

Prouerb.
28. 12.

De octauo Gradu Humilitatis, qui est, propriam vilitatem, & defectus libenter detegere.

CAPVT IX.

IMILIS est superbiæ, descensio; & humilitatis, ascensio. In descensu verò superbiæ, quem in primo parente animaduertimus, primum fuit, diuinam dignitatem appetere, postea verò culpâ admittam celare, & turpem nuditatē obtegere. Appetit ille rem pulchram oculis eius propositam: Eritis sicut dii. & postmodum suam aduersens nuditatē foliis se ficus operuit, & audiens vocem Domini ipsam vocantis, se ab oculis eius, qui omnia intuetur, abscondit. Oppositus huic est humilitatis ascensus: nam primò iustus humilis dignitatem, & honorem, ac laudem fugit: & postea ut efficaciter fugiat, defectus suos, ac imbecillitatem, ut ab aliis contemnatur, detegit, & quicquid eum potest despicibilem facere, minimè abscondit. Duplex est manifestatio culparum, aut defectuum propriorum: altera, qua quis prælato suas miseras manifestat: altera, qua fratribus, prout prudentia dicitur, & edificatio non refugit, aliquos suos quisque defectus renelat. De illa prima (annuente Domino) infra in quinto gradu sancti Benedicti dicemus, nunc verò hanc secundam hoc loco tractamus.

Infra p.
4. 5.

Quemadmodum enim superbi & elati, si quid habeant, quod eos, apud alios, magnos & honorabiles faciat, passim & sine villo delectu effundunt, defectus verò & vilitates abscondunt: ita è contrà, humiles & modesti bona sua naturalia, & dona supernaturalia prudenter celant, at defectus, siue ad naturam, siue ad motes pertinentes, cum edificatio non reluctatur, dicere non extimescunt. Nam cum verissimum sit, quia ex abundantia cordis os loquitur, cum ipsi de se parua & vilia cogitent, seque pusillos & abiectos existiment, vilia solum & abiecta de se libenter produnt. Istud certè discrimen superbi & humilis assignat Prosper, in hunc modum scribens: Superbi cupiunt, in se, quod non faciunt, prædicari:

humiles refugiunt, quicquid boni operantur, agnoscunt. Illi, vitia sua à se alienando, peruersitatem suæ voluntatis excusant, & bona sua suis viribus deputando, semetipsos turpiter iactant: isti, si qua peccata commiserint, voluntariè confitendo, semetipsos accensant, & omnia bona sua diuino muneri deputando, Deum iugiter laudant. [Nec mihi obiciat carmina Dionysij Catonis Poëtæ Christiani:

Nec te collaudes, nec te culpaueris ipse,

Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Hæc, inquam, non obstant, quæ ad communes homines, communem virtutis gradum habentes, dicta sunt: qui nesciunt se, nisi ad captandam gloriam inanem, aut laudibus extollere, aut vituperationibus simulatis impetere. Ac sicut excellens humilitas, instante necessitate honoris Dei, se ipsam sine villo vitio, immo cum magni meriti obtentione, collaudat: ita ad contemptum sui coram aliis sine vlla simulatione vituperat, & non vanam laudem, sed veram sui despicientiam desiderat. Hæc igitur salutatis atque humilis propriæ miseræ detectio Ionæ Prophætæ facti fuit. Interrogatus enim à nauis sua illa tempestate iactatis quis nam esset, se Hebræum, ac seruum veri Dei esse dixit, turpèque fugam suam, & inobedientiam indicauit. Quod ex responsione eorū fit manifestum, qua dixerunt: Quid hoc fecisti? [cognouerunt enim viri, quod à facie Domini fugeret, quia indicauerat eis.] Hæc autem peccati pia humilisque confessio quæ à illi bona attulit: Primò eum, quem antea ignorabant penitus, ac vilem putabant, suspexerunt ut seruum Dei; deinde, dilexerunt eum, nam audito remedio euasione suæ, ut scilicet eum in mare mitterent, præ reuerentia & amore, quo eum iam prosequerantur, proficere noluerunt, sed remigabant valde, ut se illumque liberarent. Hanc nauarum reuerentiam erga Ionam Hieronymus indicauit, qui eos sic loquentes introducit: Propter te dicis ventos, fluctus, mare, gurgites concitato: exposuisti causam morbi, indica sanitatis. Ex eo quod contra nos fugit mare, intelligimus iram esse susceptionis tuæ. Si culpa est quod suscepimus, quid facere possumus ne Dominus irascatur? Quid faciemus tibi? Hoc est, interficiemus te? sed cultores Domini. Seruabimus? sed Deum fugis. Nostrium est præbere manus, quid fieri iubeas: tuum est imperare, quo facto quiescat mare, quod nunc creatoris iram suo timore testatur. Tandem voluntate Dei cognita, quod eum in mare mitterent, magno timore, & ingenti dolore percussi de submersione illius, eiecerunt eum, clamantes, atque dicentes: Quæsumus, Domine, ne pereamus in anima viri istius, & ne des super nos sanguinem innocentem, quia tu, Domine, sicut voluisti, fecisti. Dominus quoque placatus est, qui inobedientia ac duritie Prophætæ iratus, humili tamen detectione peccati eius delinuit, imperauit pisci, & euomuit Ionam in aridam.

Hæc eadem suos defectus provalentibus accidit. Nam qui antea ignorabantur, iusti & humiles agnoscuntur; qui prius negligebantur, diliguntur: & dum eos sui contemptores videmus, libenter in consiliarios & magistros accipimus. Ipsi verò, qui ita se manifestant, virtutem ad pugnandum aduersus defectus suos, immo & (faciente Domino, ac vires immitente) integrâ salutē accipiunt. Sicut enim culpæ excusatio atque defensio, eius geminatio est: ita eius manifestatio eam imminuit atque extenuat. Vnde vox est iusti: Sit nox illa solitaria, ne claude digna. Solitariam namque noctem culpæ relinquimus, cum eam nequaquam verbis procacibus excusamus: eam verò alteri sociamus, cum inepta excusatione defendimus.

Proper
lib. 3. de
vita con-
templati-
ua. c. 3.

Ionæ 1.
10.

Hierony.

mat.

Ionæ 2.
11.

Iob 3. 7.

Vnde

Greg. 4. mor. c. 19.

Ecc. 21. 1.

Gen. 3. 11.

Iob. 3. 7.

Ber. ser. 54. 49. Cant.

Ps. 118. 70.

Vnde Gregorius ait: Sunt nonnulli, qui non solum nequaquam desunt, quod faciunt, sed etiam laudare & defendere non desinunt. Et nimirum dum defenditur culpa, gemitur. Contra quod rectè per quendam dicitur: Peccasti, non adicias iterum. Peccatum quippe peccato adiicit, qui malè gesta, etiam defendit, & noctem illam solitariam non relinquit, qui culpa suæ tenebris etiam patrocina defensionis adiungit. Hinc est quod primus homo de erroris sui nocte requisitus, eandem noctem esse solitariam noluit, quia dum requisitione ad penitentiam vocaretur, ei adminicula excusationis adiunxit: dicens, Mulier, quæ dedisti mihi fociam, dedit mihi de Ligno, & comedi: scilicet excessus sui vitium in auctorem latenter intorquens: ac si diceret: Tu occasionem delinquendi præbisti, qui mulierem dedisti. Hinc est quod huius erroris ramus in humano genere ex illa nunc usque radice protrahitur, ut quod malè agitur, adhuc etiam defendatur. Dicitur ergo: Sit nox illa solitaria, nec laude digna. Ac si aperte exoret, dicens: Culpa, quam fecimus, sola remaneat, ne dum laudatur & defenditur, in conspectu nostri iudicis multiplicius adstringat. Peccare quidem non debuimus, sed vitiam alia non iungentes, vel, ea quæ fecimus, sola deseramus. Hæc ille. Si sola non defensio culpa, eam minuit; quanto magis pia & humilis accusatio tenuabit? Quia ergo humiles, multis se defectibus multisque imperfectioibus scelerate sentiant, ideo coram fratribus (seruato prudentiæ moderamine, & adificatione retenta) detegere ad salutem non meruunt. Se viles, se abiectos, tepidos, superbos, & cæcos vocant, ut ad opem sibi afferendam, diuinam misericordiam, verba accusationis ipsorum audientem, inflant.

Et quidem apud Bernardum habemus illustrissimum huius gradus humilitatis exemplum. Qui ad fratres concionem habens, magistri quasi personam deposuit, & quasi munus accusatoris suscipiens, in hunc modum dedit, quos sibi inesse putabat, manifestauit. Sanè, inquit, hoc ego legens, referensque oculos in me, & intuens diligenter, inuenio me peccare ipsa insectum, quam in Angelo Dominus in tantum exhortauit, quatenus propterea declinaret ab eo, cum omnes in circuitu eius montes, siue de angelis, siue de hominibus, visitationis suæ gratia dignaretur: & pauens tremens que ego ad me metipsum: Si sic actum est cum angelo, quid de me fiet, terra & cinere? Ille in celo intumuit, ego in sterquilinio. Quis non tolerabiliorem in diuite superbiam, quam in paupere, dicat? Va mihi, si tam dure in potente illo animaduersum est pro eo quod eleuatum est cor illius, nec ei profuit quod cognata potentibus superbia esse cognoscitur, quid de me exigendum, & misero & superbo? Denique iam luo penas, iam acerbissime vapulo. Non sine causa sanè ab heri & nudus tertius inuasi me languor iste animi, & mentis hebetudo, insolita quædam inertia spiritus, Curebam bene: sed ecce lapis offensionis in via: impegit, & corruit: Superbia uenta est in me, & Dominus declinauit in ira à seruo suo. Hinc ista sterilitas animæ meæ, & deugationis inopia, quam patior. Quomodo ita exaruit cor meum [coagularum est sicut lac,] factum est sicut terra sine aqua? Nec compungi ad lacrymas queo: tanta est duritia cordis. Non lapit Psalmus, non legere liber, non orare delectat: meditationes solitas non inuenio. Vbi illa inebriatio spi-

ritus: ubi mentis serenitas, & pax, & gaudium in spiritu sancto: deo ad opus manuum piger, ad vigilas somnolentus, ad iram præceps, ad odium pertinax lingua & gula indulgentior, segnior obtuliorque ad prædicationem. Heu omnes montes in circuitu meo uisitat Dominus, ad me autem non appropinquat. Nam collis non sum ex his quos transtulit Dominus sponsus. Nam alium quidem intueor singularis abstinentiæ, alium uero patientiæ admiranda, alium autem summiæ humilitatis & mansuetudinis: alium multa misericordiæ & pietatis; illum in contemplatione frequenter excedere, hunc pulsare & penetrare calos orationum instantiâ, aliosque alius præmere virtutibus. Hos, inquam, considero omnes seruantes, omnes deuotos, omnes in Christo unanimes, omnes donis celestibus & gratia affluentibus, tamquam spiritualis re vera montes, qui à Domino uisitantur, & sponsum in se salentem frequenter recipiunt. Ego autem, qui horum in me inuenio nihil, quid me aliud putem, quam unum de montibus Gelboë, quem præterit in ira & indignatione sua ille cæterorum omnium benignissimus uisitator? Filioli, hæc cogitatio tollit extollentiam oculorum, conciliat gratiam, sponsi saltibus præparat. His autem dictis ad limilem confessionem discipulos suos prouocat, ita subiungens: Hæc ego in me transfigurauit propter vos, ut & vos ita faciatis. Imitatores mei estote. Quod non de exercitio dico modò virtutum, aut morum disciplina, aut gloria sanctitatis (nec enim de huiusmodi quicquam mihi temerè arrogauerim imitatione dignum) sed uolo vos non parcere uobis, sed accuare uos metiplos, quoties forè in uobis uel ad modicum tepere gratiam, uirtutem lingue scere deprehenditis, sicut & ego pro huiusmodi me ipsum acculo. Hoc facere hominis est, qui curiosus circumspicitor est sui, & scrutator uiam suarum, ac studiorum, atque in omnibus semper suspectum habet arrogantiam uirum, ne subrepat. Huc usque ille. Est ergo iustorum studium, accusare se ipsos, & defectus, ac culpas suas periculis aliis facere, quo & aduersus elationis & arrogantiam uita se muniunt, & opposita uirtuti humilitatis intendunt. Sic humilitas sanctam quandam libertatem acquirit, & defectus naturæ, in quibus nulla intercedit culpa, ab aliis uideri non erubescit; & seposita puerili erubescencia dimittit. Sic defectus morum odit quidem, & propter eos se contemptibilem putat, non tamen propterea inuerecunde excusat, quia contemni & uilis haberi desiderat.

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

Fortassis autem de hac defectuum & culparum apertione illud Ecclesiastici potest intelligi: Confiteberis uiuens, uiuus, & sanus confiteberis, & laudabis Deum, & glorificaberis in miserationibus illius. Viuentem enim, id est, iustum, & non peccato mortuum, ad confessionem suorum peccatorum hortatur: & non solum uiuentem sed & uiuum, & sanum: & Græca habent: [Sanum corde.] eum scilicet monet; qui iam ex corde morbos uitorum depulerit, & uirtutes acquisierit. Tu itaque, qui uiuens Deo es, qui cor purum habere cupis, & ex magna parte iam habes, ne confundaris apertire coram fratribus defectus & culpas tuas, nam & sic Deum laudas, & quia te miserum sustinet, laudabilem prædicas. Gloraberis etiam in miserationibus eius, quas ob humilem culparum detractionem accipies. Quoniam ille se cum mendaciis excusantes damnat, se humiliter confitentes glorificat. Ac tandem dum te ipsum acculas, humilis inuenieris, quia (ut scitè dixit Gregorius) ille est uerè humilis in-

Ecc. 17. 27.

Greg. 26. ndr. c. 1.

bonis, qui non est defensor in malis.
 Hæc igitur accusatio sui, qua quis defectus suos pandit, & causas turbationum, aut aliarum molestiarum, quæ inter fratres eueniunt, in se ipsam intorquet, initium est pacis: nam dum fratrem excuso, meq; ipsū accuso, eius iram mitigo, eius animū lenio, & ad pacē & tranquillitatē reuoco. Est etiā ianua magni profectus & accessus ad Deum: nam ille amator veritatis, quos superbiæ & vanarum excusationum vacuos inuenit. Quare Beatus Dorotheus, enarrato quorundā fratru iurgio, hanc censer causam imperfectionum, & obdurationis, quod quisque se ipsam excuset, & alium impudenter accuset. Hinc fit, inquit, quod numquam proficimus, numquam procedimus, conterentes omne vitæ nostræ tempus, computrescimus in cogitationibus nostris, bellōque intestino nos inuicem lacessimus. Vnusquisque etenim nostrum se iustum facit, labiturque quiuis ad quæcumque sine cura, sine custodia vlla sui ipsius. Extorquet vnusquisque præcepta à proximo. Hinc fit, vt neque ad bonum conulescamus. Cùm enim paululum excanduerimus ira, omnia ex proximo volumus extorquere. Acculamurque eum illico, & dicimus sic agere eum debuisse, inelamamurque quare ita non egerit. At cur non magis ipsi nobis imperamus? Cur non accusamus nos ipsos potius vt desides & negligentes in rebus nostris? Vbi nam senior ille, qui interrogatus quam potissimam viam ad Deum inuenisset, respondit: Hanc præ omnibus, vt homo seipsum in cunctis semper accuset? Laudata est sententia, ab interrogante magis magisque confirmata. Dixit & Abbas Pastor, virtutes omnes cum genitu domum ad virtutem vnā commigrasse, & hominem extra hanc frustra eniti, & laborare: Interrogatūque quanam illa esset, hæc ait, Vt seipsum homo accuset. Mirabilis sanè est & nunquam satis laudata Abbatis Pastoris ista sententia: Nullam putat virtutem extra domum propria excusationis existeri. Quare hæc? Certè ideo, quia exculans se ipsum, & culpas ac defectus manibus excusationibus contegens, humilitatis virtute caret. Extra domum verò humilitatis, nolunt alia virtutes commorari. Vel etiam, quia pauci admodum sunt, qui aliquos defectus aduersus omnes virtutes, nunc contra hanc nunc contra illam non admittant. Si autem defectum aut culpam, exempli gratia, aduersus mansuetudinem, admittam excules, & his excusationibus assuescas, quis non videat te mansuetudinem lædere, & quasi à te ipso relegare? Merito ergo virtutes vniuersæ ad domum humilis accusationis commigrarunt, quia si illa desit, cum desicimus, & nos non excusamus, sed potius excusamus defectus nostros, quasi bellum virtutibus cunctis indicimus.

Cùm hæc in se habeant, merito sanctus Dauid suos defectus aperiebat, vt sic profiterer, & diuinam misericordiam imploraret. Iam se in iniquitatibus conceptum, & in peccatis natum vocat: Iam egenum, pauperem, mendicum, paruum, & contempibilem nominat: iam vermem vilissimum & opprobrium hominum, & plebis abiectiōnem appellat, vt verba cordis sensui congruerent, & sermōnes animo humili conuenirent. Nec solum hoc, verum & omnem reuerfationem, ac peccatorum suorum futilem excusationem auertatur, dicens: Non declines cor meum in verba malitiæ ad exculandas excusationes

Dorothei doctrin. 7.

A in peccatis.] Licet humilitatis, o Domine, ait, studiosissimus essem, licet iam ex affectu à te dato despici voluissem, tamen radix peccati parentibus primis relicta, & nunquam euulsa, me ad tegenda & abscondenda peccata vehementer inclinat. Cùm ergo peccauero, (& quis est qui non peccet?) cor meum ad coloranda peccata, & prætextus excusationis quærendos, inclinari non sinas. Hæc enim sunt verba malitiæ, quæ & à fomite peccati procedunt, & ad defendenda peccata tendunt, & ipsa per se bonitatis vacua sunt, & humilitatis virtuti contraria: Sufficiat peccasse, nec adeo inuerecundus sim, vt exculans peccatum meum, quali paniteat semel tantum deliquisse.

B Ne potius velim inueniri [cum hominibus operantibus iniquitatem,] quorum est semper peccata peccatis addere, & quæ admittunt, in aliud reficere, ac proaciter excusare. Qui dicunt (quos quidam etiam ethnicus risit) non ego ambitiosus sum, sed nemo Romæ potest aliter vivere. Non ego sumptuosus sum, sed vrbis ipsa magnas impensas exigit: Non est meum vitium, quod iracundus sum, adolescentia hoc facit. Certè non communicabo cum electis eorum. Non, inquam, operibus me ab illis electis & probatis immiscebo, immo si quid peccauerim, libenter acculabo, libenter confitebor, tum vt me humilitatis professorem faciam, tum vt culpas meas non attingam, tum vt ex accusatione ad compunctionem promotus, earum apud Dominum veniam promerear. Humiles igitur hunc induant Davidis affectum: defectus suos (nisi adificatio ac discretio propter bonum aliorum aliud suaserit) libenter aperiant, imbecillitates pandant, ineptitudines manifestent, non sit illis cura si despiciantur, immo sit illis cura despici atque contemni, vt per contemptum ad humilitatis gloriam, & Christi imitationem perueniant. Qui (vt ait Augustinus) contemptus est inter nos à nobis, & postea nobiscum: & docuit nos contemni, quia contemptus est: docuit tolerare, quia tolerauit: docuit pati, quia passus est.

C O gloriosa despicientia, qua id consequimur, vt Christum sequamur, & vbi ipse est, tandem aliquando simus.

num. 5.

Seneca l. 6. epist. 11.

Aug. ad Pl. 135.

De Nono gradu Humilitatis, qui est Se Deo omnino subicere.

CAPVT X

HUMILIS, qui ex vna parte se ipsum despiciit, sibi que distidit, seque reputat ad quaque functiones ineptum, & diuinis donis indignum, quique constanter vult ab aliis vili haberi, & alluetus est se ipsum accutare: ex alia vero parte se videt non despectum, immo aliquando magni habitum, caelestibus donis operum, ad magnas functiones assumptum, & à Deo plane dilectum, & in pretio reputatum: quid faciet, nisi coram diuina maiestate, qua eum non contemnit, sed amat, sed honorat, de se humillime sentire, seque iuris affectibus inclinare? Et tunc que honus humilitatis gradus, quo iustus cor huius & fiducia ille est non amittens, se coram Domino vt iustum iudicem ac iustissimum manifestare respicit, & non aliter quam iustum agulo, se in omnibus diuina voluntati submittit. Se etiam vt

27. 127.

4.

humilis

De HAZ Tom. II